

300 VJETORI I GJYKATËS SË AUDITIMIT TË GJERMANISË

nga Bujar LESKAJ,

botuar në gazetën "Ekonomia, më 09 Mars 2014.

Gjykata Federale e Audituesve të Gjermanisë (në gjermanisht "Bundesrechnungshof") është ndër institucionet më të vjetra të auditimit publik suprem në Europë dhe ndër më të zhvilluarat në botë. Ajo mbush këtë vit 300 vjet nga themelimi i saj. Janë vite që shënojnë progresin e saj drejt shndërrimit në një institucion model auditimi suprem, në shërbim të qeverisjes kombëtare gjermane, shembull i një profesionalizmi dhe integriteti teëjashtëzakonshëm, për të gjithë komunitetin INTOSAI dhe EUROSAL.

Sipas mandatit kushtetues që ka, Gjykata Federale e Audituesve të Gjermanisë, shqyrton menaxhimin financiar federal Neni 114, paragrafi i parë dhe i dytë i Kushtetues Gjermane, përcaktojnë: "Bundesrechnungshof, anëtarët e të cilit do të gëzojnë pavarësinë e gjyqësorit, do të auditojë llogaritë dhe të shqyrtojë performance, rregullsinë dhe pajtueshmërinë e menaxhimit financiar publik. Bundesrechnungshof i raporton çdo vit direkt dyja Dhomave të Parlamentit".

Misionet e Auditimit të Gjykatës mbulojnë të ardhura dhe shpenzime vjetore federale që arrijnë në mbi 600 miliardë euro.

Bundesrechnungshof është një autoritet suprem federal. Në hierarkinë e autoriteteve federale, Gjykata ka të njëjtin status si të Zyrës së Presidentit Federal.

Si një organ i pavarur i auditimit publik, Bundesrechnungshof i nënshtrohet vetëm ligjit. Asnjë institucion nuk mund t'i diktojë asaj të kryejë auditime. Madje dhe Parlamenti Gjerman, Bundestag-u, nuk mund ta instruktojë Gjykatën. Parlamenti mund t'i kërkojë asaj të auditojë fusha ose institucione të caktuara.

Bundesrechnungshof ka 1,300 punonjës, selinë në Berlin dhe nëndë zyra rajonale të auditimit.

Pak histori

Paraardhësi i Gjykatës Federale të Audituesve të Gjermanisë u themelua në Prusi, në vitin 1714, si Dhoma e Përgjithshme e Llogarive e Prusisë. Struktura e

atëhershme i përgjigjej mbretit. Në vitin 1848, Prusia bëhet monarki kushtetuese dhe mbikëqyrjet vjetore të institucionit i drejtoheshin Parlamentit. Kur në vitin 1871, me vullnet të vetë Prusisë, u kompletua bashkimi i Gjermanisë, ky organ u bë Institucioni më i Lartë i Auditimit në Gjermani.

Në vitin 1950, mbas miratimit dhe hyrjes në fuqi të Ligjit Themelor 1949, Gjakata Federale e Audituesve të Gjermanisë u quajt si pasardhësja e institucionit të parë, duke pasur të njëjtin status dhe të njëjtat funksione të specifikuar në Kushtetutë.

Në vitin 1969, reforma e Ligjit Buxhetor forcoi më shumë mandatin auditues të Gjykatës dhe e bëri atë organ këshillues të Bundestagut, Parlamentit Gjerman, duke i siguruar edhe akses të drejtpërdrejtë në Bundestag.

Në 1985, Ligji mbi Gjykatën Federale të Auditimit e njohu atë si gjykatë, duke i dhenë kështu edhe pavarësi kushtetuese. Qenia e saj "Gjykatë" reflekton më shumë natyrën e saj kolegjiale në procesin vendim-marrës, se sa natyrën e saj gjyqësore.

Në vitin 1998, u krijuan 9 zyra rajonale auditimi, me detyra ndihmëse kundrejt Gjykatës në misionin e saj auditues të financave federale. Zyrat rajonale të auditimit i përgjigjen Gjykatës dhe ndjekin drejtimet e saj në kryerjen e detyrave audituese.

Organizimi dhe Struktura e Gjykatës

Ligji mbi Gjykatën Federale të Auditimit përcakton statusin kushtetues të Gjykatës, aspektet operative, si dhe caktimin e detyrave dhe procesin e brendshëm vendim-marrës. Gjakata është e organizuar në 9 drejtori auditimi, të cilat janë po ashtu të ndara në 46 njësi audituese.

Gjakata ka 63 anëtarë: Presidentin (Prof. Dr. Dieter Engels, nje personalitet i auditimit suprem publik ndërkombëtar), Zëvendës Presidentin, 9 Drejtues të Lartë Auditimi dhe 52 Drejtorë Auditimi. Ata kanë pavarësi gjyqësore dhe status kushtetues të ngjashëm me atë të gjykatësve. Ata nuk mund të shkarkohen nga puna dhe i nënshtrohen vetëm ligjit. Që nga viti 1985 Presidenti dhe Zëvendës Presidenti i Gjykatës zgjidhen me shumicë absolute dhe me ndërthurjen e përbashkët të qeverisë federale (me të drejtë aprovimi), të Bundestagut dhe Parlamentit Rajonal-Bundesratit apo Senatit (me të drejtë zgjedhjeje), si dhe të Presidentit të Republikës që bën emërimin. Emërimet për të dy postet kryesore bëhen për një periudhë 12 vjeçare ose deri në arritjen e moshës së pensionit (65 vjeç).

Anëtarët e tjerë të Gjykatës zgjidhen nga Presidenti i Republikës, me propozimin e Presidentit të Gjykatës, zakonisht mbas një konsultimi me Komitetin e Përhershëm të Senatit.

Anëtarët e Gjykatës kanë një liri veprimi të konsiderueshme dhe nuk kanë një metodë auditimi të përcaktuar, të cilën duhet ta ndjekin. Informacioni përfundimtar mbi auditimet individuale, vendoset praktikisht nga organi kolegjal përkatës.

Gjykata është përgjegjëse për auditimin e Ministrive të veçanta. Ajo mund të ndërmarrë edhe punë audituese ndër-dikasteriale si për shembull në programet mbi burimet njerëzore dhe shpenzimet, në trajtimin dhe përpunimin e të dhënave, në fushën e pensioneve dhe punëve publike.

Grupe auditimi ad-hoc (të përkohshme) mund të krijohen nga Gjykata për të vënë në punë projekte specifike auditimi. Gjykata ka liri të plotë, përsa i përket natyrës dhe shtrirjes së punës audituese, rekrutimit, pagës dhe kualifikimeve të stafit të saj, si dhe burimeve të tjera.

Anëtarët e Gjykatës mbështeten nga audituesit. Në stafin e Gjykatës ka alternim konstant, sidomos të atyre që kanë diploma universitare. Stafi i Gjykatës bën pjesë në shërbimin civil kombëtar dhe trajtohet në mënyre ekuivalente. Pavarësia e funksionit auditues nga pushteti ekzekutiv përforcohet akoma më shumë nga metoda e përcaktimit të buxhetit të Gjykatës, i cili aprovohet në Parlament çdo vit, së bashku me grantet.

Objektivat, Roli dhe e Drejta e Aksesit e Gjykatës

Në Kushtetutën e vitit 1949 – amenduar nga reforma e ligjit buxhetor – Gjykatësit supreme auditojnë kontabilitetin shtetëror dhe ekzaminojnë performancën, rregullsinë dhe konformitetin e menaxhimit financiar. Kodi Buxhetor Federal i vitit 1969 thotë se funksionet e Gjykatës përfshijnë gjithë menaxhimin financiar të të gjithë qeverisë federale duke futur këtu edhe fonde të veçuara.

Gjykata gjithashtu ekzaminon pjesëmarrjen e qeverisë federale në kompani private në të cilat qeveria ka një interes direkt ose indirect, si dhe në kooperativa industriale në të cilat qeveria është pjesëtare. Gjykata auditon edhe në ato raste kur qeveria ka pjesë në ndërmarrje publike të cilat ndodhen në fazën e parë të privatizimit.

Gjykata ekzaminon gjithashtu edhe subjekte private që marrin grante apo garanci shtetërore, kur ekziston një marrëveshje ose statuti i subjektit lejon një ekzaminim të tillë.

Proçesi i Auditimit- Këshillimi mbi Buxhetin e Shtetit

Që prej reformës së Ligjit mbi Buxhetin të vitit 1969, Gjykata është përfshirë në zhvillimin e buxheteve të departamenteve dhe në veçanti në takimet midis departamentet shpenzuese dhe Ministrisë së Financës, të cilët mbahen përpara nënshkrimit të buxhetit në Parlament.

Përçasja e Gjykatës mbi auditimin në përgjithësi është e përcaktuar në Kodin Buxhetor Federal, i cili kërkon që të ekzaminohet nëse janë respektuar parimet e financimit dhe menaxhimit të saktë, duke përfshirë këtu pajtueshmërinë me Ligjin mbi Buxhetin, vlerësimet dhe dokumentet mbështetës. Kodi kërkon gjithashtu që të kryhen kontrole për të verifikuar nëse fondet janë administruar me efikasitet dhe ekonomicitet dhe nëse funksionet mund të zbatoheshin duke vënë në përdorim më pak fonde.

Përgjegjësia më madhore e Gjykatës është të sigurojë që marrja dhe shpenzimi i fondeve qendrorë, përputhet me kriteret ligjorë. Fokusi i veçantë mbi ligjshmërinë e shpenzimeve federale shpjegon arsyen pse 1/3 e personelit të Gjykatës duhet të këtë kualifikim universitar ligjor.

Gjatë viteve tetëdhjetë, fokusimi i Gjykatës u zhvendos drejt auditimit të performancës dhe për këtë arsye ajo filloi të punësonte personel me një varietet më të gjerë aftësish dhe arsimit, duke përfshirë këtu ekonominë, biznesin dhe inxhinierinë.

Zyra Rajonale Auditimi që plotësojnë punën e Gjykatës saj në menaxhimin financiar, pajtueshmërinë dhe vlerën e parasë janë ngritur në Berlin, Koblençë, Këln, Frankfurt, Hamburg, Hanover, Magdeburg, Mynih dhe Shtutgard. Ato zëvendësojnë sistemin para-auditues të mëparshëm në Gjermani.

Sistemi i ri është projektuar për të rritur efikasitetin dhe efektivitetin. Gjykata dhe Zyrat e saj Rajonale të Auditimit kanë të drejtë të vëzhgojnë çdo dokument dhe dosje të nevojshme për të kryer një auditim efektiv. Përveç auditimit ex post të projekteve dhe llogarive, Gjykata ka të drejtë të inspektojë edhe projektet dhe llogaritë, zhvillimi i të cilëve është në vazhdim. Gjithsesi në këto raste ajo merr në konsideratë vetëm ato vendime që janë marrë në momentin e auditimit. Këto

programe auditimi bashkëveprues mund të identifikojnë hapësira të mundshme zhvillimi dhe kursimi. Për kontratat mbi ndërtimet, Gjykata ka të drejtë të shqyrtojë të gjithë dokumentet dhe të auditojë si fazën e tenderit ashtu dhe fazën e planifikimit.

Gjykata përmbledh rezultatet e ekzaminimeve individuale dhe jep këshilla për përmirësim, nëpërmjet letra drejtuar menaxhereve të institucioneve të audituara. Në ndihmë të këtij procesi është dhe Parlamenti, i cili nëpërmjet Komisionit të Zbatimit të Buxhetit, nen-komisioneve dhe Komisionit të Llogarive Publike, mundohet të sigurojë që nga raportet e Gjykatës të nxirren përfundimet e duhura.

Raporti Vjetor i Gjykatës, i ashtu quajtur Vëzhgimet, luan një rol të rëndësishëm në procesin, gjatë të cilit Parlamenti aprovon llogaritë e Qeverisë. Komentet mbi menaxhimin financiar nuk kufizohen vetëm tek viti financiar për të cilin kërkohet miratimi parlamentar, por paraqesin gjetjet deri në datën e publikimit të raportit.

Komisioni Parlamentar i Llogarive Publike diskuton Vëzhgimet e Gjykatës, së bashku me Gjykatën dhe departamentet e saj. Komisioni Parlamentar i Llogarive Publike i kalon raportin Komisionit mbi Zbatimin e Buxhetit, i cili i rekomandon Parlamentit të konsiderojë Qeverinë lidhur me buxhetin që ajo ka mbaruar. Komisioni mbi Zbatimin e Buxhetit përpilon një draft rekomandimesh, mbi një rezolutë shumë të detajuar. Zbatimi i tyre monitorohet nga Gjykata.

Gjykata Federale e Audituesve të Gjermanisë mund të përpilojë raporte të tjerë në çdo kohë, mbi fusha interesi aktuale dhe çështje ndër-sektoriale. Këto raporte janë më të përditësuara dhe e shtyjnë Parlamentin të fokusohet në çështjet më shqetësuese financiare.

Që nga viti 1997, Gjykata ka paraqitur një raport shtesë informative (Raporti mbi Impaktin e Auditimit) për opinionit publik, për të vënë në dukje efektivitetin e punës së saj. Raporti mbi Impaktin e Auditimit ka qëllime parandaluese dhe vë në dukje përfundimet e arritura në Raportin Vjetor. Ky Raporti i paraqitet opinionit publik çdo Qershor.

Gjykata Federale e Audituesve të Gjermanisë dhe KLSH

Marrëdhëniet mes dy SAI-ve tona janë shumë të mira dhe bazohen në nenin 15 të Deklaratës së Limës, Kushtetutes së institucioneve supreme të auditimit. Këto ditë, një delegacion i KLSH, i kryesuar nga Kryetari i tij, shkon në Gjermani, për të marrë pjesë në Simpoziumin ndërkombëtar të Teknologjisë së Informacionit, i organizuar

nga Gjykata Federale e Audituesve të Gjermanisë. Simpoziumi, krahas shkëmbimit të përvojave të mira në përdorimin e T.I. në certifikimin e llogarive vjetore të Buxhetit të Shtetit dhe të atyre individuale të institucioneve të audituara, nga SAI të ndryshme, do të përbëjë një takim jubilar, me rastin e 300 vjetorit të Gjykatës gjermane. Ai do të japë me forcë mesazhin kuptimplotë se edhe e ardhmja e institucioneve supreme të auditimit publik, sikurse e çdo strukture tjetër të përgjegjshme shtetërore, është investimi i thellë dhe i qenësishëm në tek teknologjinë e informacionit.